

2. WELLS, A. J.: The International MARC Network: A study for an International Bibliographic Data Network. London, IFLA International Office for UBC, 1977.
3. IFLA Working Group on content designators: UNIMARC: Universal MARC format. 2. kiad. London. International Office for UBC, 1980.

/CLEMENT, Hope E. A.: An International MARC Network = IFLA Journal, 8. köt. 3. sz. 1982. p. 257-264./

(Berke Barnabásné)

Merre tart az Online Computer Library Center, az OCLC?

Az OCLC 15 éves fennállása bebizonyította eredményességét, szolgáltatásaival megelőzte a könyvtárak igényeit, vagy találkozott azokkal. Az OCLC-t 1967-ben alapította az Ohio College Association és Frederick C. Kilgour. Az OCLC két alkalmazottal kezdte meg a munkát az ohioi számítógépközpont egyik hivatali helyiségének sarkában. Ma az intézmény egy 25 millió dolláros költséggel, üvegből és nyers márványból (mész-kőből) készült épületben helyezkedik el a csendes Dublin-ban, Columbus mellett. Az új létesítményű székháznak ma több, mint 400 alkalmazottja van, akiknek munkája 30,6 millió dollárt jövedelmezett az 1980/81-es költségvetési évben.

Tényadatok számokban

Több, mint 6000 könyvtár az USA-ból, Kanadából, Mexikóból és Angliából gyarapítja és használja az OCLC több, mint 8 millió rekordból álló adatbázisát, elsősorban 20 helyi hálózati fiókvállalat és 2 szolgáltató központon keresztül. 1980/81-ben az OCLC rendszert a tagkönyvtárak 14 millió könyv és egyéb dokumentum katalógizálására használták; segítségével 112 millió nyomtatott katalóguscédulát készítettek és 940 ezer könyvtárközi kölcsönzést bonyolítottak le; adatbázisához hozzáadtak csaknem 1 millió katalógus-rekordot; havonként több, mint 22 ezer címet rendel meg kereskedőktől és kiadóktól; több, mint 35 millió katalógusrekordból készített mágnesszalagokat a helyi számítógépes rendszereknek, és fenntart egy több, mint 100 millió lelőhely-adatot tartalmazó országos számítógépes adatállományt. Minden hónapban 20-30 (!) egyetemi-, közművelődési-, kormányzati- és egyéb szakkönyvtár csatlakozik az OCLC-hez. Minden héten több, mint 25 ezer címmel gyarapodik az OCLC adatbázisa.

Az állandó tökéletesítésre való törekvése mégis szükség van. Az 1980/81-es év rekordbevétele ellenére például az OCLC csak egy szerény részesedéssel tudott hozzájárulni a testületi részvényekhez. Az infláció, a mélyülő gazdasági pangás, a technológiai avulás mind kárt okoz. Az OCLC-nek az 1981/82-es költségvetési év befejeztével szigorú árellenőrző felmérést kellett végrehajtania, hogy mialatt jobbitja az online rendszer teljesítményét és a tagok által igényelt szolgáltatásokból néhányat megvalósít, kiadásai is megtérüljenek.

„Sokkal jobban állunk pénzügyileg, mint az elmúlt évben – mondta Miriam Drake, az OCLC gazdasági elnöke a szervezet éves találkozásán –, de még nem vagyunk elég erősek, hogy egy komoly pénzügyi kudarcot túléljünk. Jobban kell dolgoznunk, és szükség van pénzügyi fedezetre, amivel jelenleg nem rendelkezünk.” Az OCLC komoly figyelmet fog szentelni kiadásaira; arra, hogy megfontoltan és gondosan alkalmazzon további munkaerőt, és hogy késleltesse a nagyobb tőke-felhasználást addig, ameddig csak lehet.

Az OCLC rendszer használói számíthatnak áremelkedésre, mivel a jövőben a szolgáltatás teljes értékét meg kell majd fizetni. Így pl. a kommunikációs költségek többsége is a használót fogja ezután terhelni. A múltban az OCLC a távközlés kiadásait mint belső kiadásokat kezelte, de a havonkénti számla a telefonvonalakért elérte az 500 ezer dollárt, így a továbbiakban e költségeket nem tudja maga vállalni.

Nehéz lépés

A pénzügyi problémák okozták azonban a kisebbik gondot az OCLC-nek az elmúlt évben. 1981 februárjában, a költözködés után bebizonyosodott, hogy a szervezet szíve, azaz számítógép-rendszere különlegesen fontos feladatot tölt be. A rendszer a költözködés után megbízhatatlanná vált, különböző hardver- és szoftver-problémákkal kellett szembenézni. Drake elnök az 1981/82. év legnagyobb teljesítményének azokat a jobbitó munkákat tartja, amelyeket azóta e téren véghezvittek.

Azonosítottak 357 hibaféleséget, amelyek a rendszer fokozatos gyengüléséhez vezettek. Ezután 25 stabilizációs tervhez kezdtek hozzá. A munka csaknem egy évig tartott, és sok vonatkozásban még ma is folytatódik. Sok berendezést és rendszert változtattak meg az OCLC Honeywell Sigma rendszerű számítógépein. Az elektromos áramkiesés nem volt túl gyakori. Az OCLC-nél egy nagy táblán mutatják, hogy már 167 problémát megoldottak.

A rendszer válaszadási ideje (lassúsága) kezd nyugtalanítóvá válni, de a problémák inkább a távközlési vonalaknak, mint a számítógépnek tulajdoníthatók. A válaszadási idő olyan sokszor módosul vonalanként, hogy nem

2. WELLS, A. J.: The International MARC Network: A study for an International Bibliographic Data Network. London, IFLA International Office for UBC, 1977.
3. IFLA Working Group on content designators: UNIMARC: Universal MARC format. 2. kiad. London. International Office for UBC, 1980.

/CLEMENT, Hope E. A.: An International MARC Network = IFLA Journal, 8. köt. 3. sz. 1982. p. 257-264./

(Berke Barnabásné)

Merre tart az Online Computer Library Center, az OCLC?

Az OCLC 15 éves fennállása bebizonyította eredményességét, szolgáltatásaival megelőzte a könyvtárak igényeit, vagy találkozott azokkal. Az OCLC-t 1967-ben alapította az Ohio College Association és Frederick C. Kilgour. Az OCLC két alkalmazottal kezdte meg a munkát az ohioi számítógépközpont egyik hivatali helyiségének sarkában. Ma az intézmény egy 25 millió dolláros költséggel, üvegből és nyers márványból (mész-kőből) készült épületben helyezkedik el a csendes Dublin-ban, Columbus mellett. Az új létesítményű székháznak ma több, mint 400 alkalmazottja van, akiknek munkája 30,6 millió dollárt jövedelmezett az 1980/81-es költségvetési évben.

Tényadatok számokban

Több, mint 6000 könyvtár az USA-ból, Kanadából, Mexikóból és Angliából gyarapítja és használja az OCLC több, mint 8 millió rekordból álló adatbázisát, elsősorban 20 helyi hálózati fiókvállalat és 2 szolgáltató központon keresztül. 1980/81-ben az OCLC rendszert a tagkönyvtárak 14 millió könyv és egyéb dokumentum katalógizálására használták; segítségével 112 millió nyomtatott katalóguscédulát készítettek és 940 ezer könyvtárközi kölcsönzést bonyolítottak le; adatbázisához hozzáadtak csaknem 1 millió katalógusrekordot; havonként több, mint 22 ezer címet rendel meg kereskedőktől és kiadóktól; több, mint 35 millió katalógusrekordból készített mágnesszalagokat a helyi számítógépes rendszereknek, és fenntart egy több, mint 100 millió lelőhely-adatot tartalmazó országos számítógépes adatállományt. Minden hónapban 20-30 (!) egyetemi-, közművelődési-, kormányzati- és egyéb szakkönyvtár csatlakozik az OCLC-hez. Minden héten több, mint 25 ezer címmel gyarapodik az OCLC adatbázisa.

Az állandó tökéletesítésre való törekvése mégis szükség van. Az 1980/81-es év rekordbevétele ellenére például az OCLC csak egy szerény részesedéssel tudott hozzájárulni a testületi részvényekhez. Az infláció, a mélyülő gazdasági pangás, a technológiai avulás mind kárt okoz. Az OCLC-nek az 1981/82-es költségvetési év befejeztével szigorú árellenőrző felmérést kellett végrehajtania, hogy mialatt jobbitja az online rendszer teljesítményét és a tagok által igényelt szolgáltatásokból néhányat megvalósít, kiadásai is megtérüljenek.

„Sokkal jobban állunk pénzügyileg, mint az elmúlt évben – mondta Miriam Drake, az OCLC gazdasági elnöke a szervezet éves találkozásán –, de még nem vagyunk elég erősek, hogy egy komoly pénzügyi kudarcot túléljünk. Jobban kell dolgoznunk, és szükség van pénzügyi fedezetre, amivel jelenleg nem rendelkezünk.” Az OCLC komoly figyelmet fog szentelni kiadásaira; arra, hogy megfontoltan és gondosan alkalmazzon további munkaerőt, és hogy késleltesse a nagyobb tőke-felhasználást addig, ameddig csak lehet.

Az OCLC rendszer használói számíthatnak áremelkedésre, mivel a jövőben a szolgáltatás teljes értékét meg kell majd fizetni. Így pl. a kommunikációs költségek többsége is a használót fogja ezután terhelni. A múltban az OCLC a távközlés kiadásait mint belső kiadásokat kezelte, de a havonkénti számla a telefonvonalakért elérte az 500 ezer dollárt, így a továbbiakban e költségeket nem tudja maga vállalni.

Nehéz lépés

A pénzügyi problémák okozták azonban a kisebbik gondot az OCLC-nek az elmúlt évben. 1981 februárjában, a költözködés után bebizonyosodott, hogy a szervezet szíve, azaz számítógép-rendszere különlegesen fontos feladatot tölt be. A rendszer a költözködés után megbízhatatlanná vált, különböző hardver- és szoftver-problémákkal kellett szembenézni. Drake elnök az 1981/82. év legnagyobb teljesítményének azokat a jobbitó munkákat tartja, amelyeket azóta e téren véghezvittek.

Azonosítottak 357 hibaféleséget, amelyek a rendszer fokozatos gyengüléséhez vezettek. Ezután 25 stabilizációs tervhez kezdtek hozzá. A munka csaknem egy évig tartott, és sok vonatkozásban még ma is folytatódik. Sok berendezést és rendszert változtattak meg az OCLC Honeywell Sigma rendszerű számítógépein. Az elektromos áramkiesés nem volt túl gyakori. Az OCLC-nél egy nagy táblán mutatják, hogy már 167 problémát megoldottak.

A rendszer válaszadási ideje (lassúsága) kezd nyugtalanítóvá válni, de a problémák inkább a távközlési vonalaknak, mint a számítógépnek tulajdoníthatók. A válaszadási idő olyan sokszor módosul vonalanként, hogy nem

lehet átlagértéket számítani. Dublinban, a központban a rendszer 8–10 másodpercen belül válaszol egy kérdésre, de ez lényegesen gyorsabb, mint a hálózati tagkönyvtárak esetében.

A számítógépes rendszer hibáinak kijavítása után az OCLC számos új kezdeményezéssel kívánja öregbíteni hírnevét. A szervezet megszünteti a Ramtek Corp. által készített terminálok alkalmazását, mivel ezek kiszámíthatatlan mértékben kezdtek elromlani az OCLC-nél, de a tagkönyvtáraknál is. Annak idején a Ramtek 110 látszott az OCLC jövőbeli termináljának. Ezek különböző karakterkészleteket alkalmaztak, és úgy vélték, kevésbé igényelnek karbantartást, mivel külső tényezőtől független diagnosztikával rendelkeznek.

Az OCLC most visszatért a Beehive-hoz, a Ramtek előtti terminál-készítőhöz. A szervezet Beehive 105-öt fog beszerezni, havonként 50–75 terminált, addig, amíg 1983 őszéig kialakítja az új terminálsaladót, a „Model 300”-at.

Teljes könyvtári rendszer (Total Library System, TLS)

Az OCLC reméli, hogy még az új terminálok bevezetése előtt bejelentheti a kaliforniai Claremont Colleges által a Hewlett-Packard 3000 számítógépre kifejlesztett komplett helyi könyvtári rendszer alkalmazását, az ún. „teljes könyvtári rendszert” (TLS), amely valamennyi könyvtári tevékenységre kiterjed, beleértve a beszerzést, a pénzügyi ellenőrzést, a katalógusszerkesztést, az online katalógizálást és a kölcsönzést. A TLS rászorítja majd az alkalmazó könyvtárakat az OCLC online katalógusainak, illetve katalógizálási alrendszerének a használatára. Az OCLC különleges jogokat szerzett a TLS fejlesztésére és forgalmazására. Megegyezett 5 egyetemmel Amherst-ben (Massachusetts), hogy fejlesszék ki a TLS igényeikhez igazodó változatát.

Az OCLC tervezi, hogy a TLS-en kívül saját automatizált helyi könyvtári rendszerével is megjelenik a piacon. Ez a rendszer Tandem típusú számítógépre épül. Sem ennek a rendszernek, sem a TLS-nek nincs még megállapítva az ára.

A Channel 2000 projekt

Még tervezési stádiumban van az OCLC Channel 2000 elnevezésű videotex kísérlete. Az OCLC a columbusi BANK ONE-nal működött együtt, hogy bevigye ezt az otthoni információs szolgáltatást 200 háztartásba, 3 hónapra. 15 szervezet kapcsolódott a Channel 2000 adatbázishoz. 7 speciális információs szolgáltatást terveznek, többek között egy video-katalógust és egy általános információs szolgáltatást.

A Channel 2000 használóinak 80%-a szívesen fizet 15 dollárt havonta egy olyan összetett szolgáltatásért, amely magába foglalja az otthoni számítógépet, valamint video-játékokat, könyvtári szolgáltatást, katalógus utáni vásárlást, orvossal való konzultálást, felnőtt önképzési lehetőségeket, egy enciklopédikus adattárat, a háztartás energiaellenőrzésének és számlák kifizetésének a lehetőségét.

Az OCLC Viewtel néven egy újabb kísérletet is tervez az audio és video információk ötvözésére, hivatalok és otthonok számára. Terveznek egy olyan audiovizuális dekódolót, amely lehetővé teszi, hogy a videotex szolgáltatásai között hangos enciklopédia, csicsérgő madár kézikönyv és egyéb audiovizuális szolgáltatás is legyen.

További intézkedések

Az elmúlt évben az OCLC a zavaró tényezőket akarta felszámolni a tudományos könyvtárakkal és a regionális hálózatokkal való kapcsolatairól. A tudományos könyvtárak fejlődése ugyanis azzal fenyegeti az OCLC-t, hogy e könyvtárak kiválnak az OCLC hálózatából. A tudományos könyvtárak csoportja, a Research Libraries Group (RLG) ugyanis létrehozta saját hálózatát, és visszacsatolott az OCLC-től 14 könyvtárat. Félt, hogy ha ez a trend folytatódik, fontos bibliográfiai információs forrást veszít el az OCLC adatbázisa.

Az OCLC ezért 1982 februárjában megváltoztatta tagsági szabályzatát, és lehetőséget adott a tudományos könyvtáraknak, hogy egyidejűleg lehessenek tagjai az RLG-nek és az OCLC-nek. Azóta valamennyi olyan tudományos könyvtár, amely korábban az RLG javára döntött és kilépett az OCLC-ből, jelentkezett az új státusz szerinti tagságra az OCLC-ben. Javult OCLC kapcsolata az RLG-vel, az erőforrások közös kiaknázását tervezgetik.

Az OCLC és a regionális hálózatok között is, úgy tűnik, javult a kapcsolat az elmúlt évek alatt.

Az OCLC nem fejleszthető a helyi hálózatok nélkül. A hálózatok piacot ajánlanak, amire az OCLC-nek szüksége van. Az OCLC pedig egy napról-napra gyarapodó adatbázissal látja el a hálózatokat.

/Whither OCLC? From its new headquarters, the not-for-profit organization forges a future for libraries = ASIS Bulletin, & köt. 6. sz. 1982. p. 16–19./

(Paulinyi Jenőné)